

שיעור 6

לפגוש את אלוהים

את רון הכרתי בצבא. היינו חברים טובים למרות השוני הגדול בינינו – אני דתי ומאמין והוא אתאיסט מדופלם. מידי פעם היינו מתווכחים על ענייני דת ואמונה. עד היום אני זוכר איך עמדנו בתחנה ליד הבסיס וחיכינו לאוטובוס הביתה כשרון אמר: "נו, בחייך. לא נראה לך הזוי להאמין באיזו ישות רוחנית אינסופית שקוראים לה אלוהים? הרי אנחנו אנשים הגיוניים. אתה יכול להוכיח לי מבחינה לוגית שהדבר הזה באמת קיים?"

"ברור", אמרתי לו, "וההוכחה נמצאת אצלי בכיס".

רון פתח עיניים בסקרנות. "אצלך בכיס? תראה לי!"

"אין בעיה", אמרתי ושלפתי את הארנק. הוצאתי ממנו נייד בגודל כרטיס אשראי שהיה מודפס עליו תפילת הדרך. "בבקשה", אמרתי לו.

"מה?! הוא עיקם את הפרצוף, "זה סתם נייד עם מילים של תפילה. מה הקשר למה שדיברנו?"

"רגע, ואתה לא שואל איך המילים הגיעו אל הנייד הזה?" אמרתי בקול מסתורי.

"איך?" הוא שאל בקול חשדן, מנסה לגלות אם זו מלכודת.

"ובכן, זה קרה לגמרי במקרה", הסברתי בנחת, "נכנסתי אתמול לחדר האוכל בבסיס, לקחתי מגש עם ארוחת צהריים והתיישבתי ליד השולחן. מה שלא זכרתי הוא שבכיס האחורי של המכנסיים שלי היה עט כחול וחתיכת נייד. קיצר, אני מתיישב, העט המסכן נמעך ונשבר לרסיסים והדיו השפריצה על הנייד ויצרה את האותיות האלו. נכון מגניב?"

רון התעצבן. "אתה חושב שאני דפוק? מה הסיפורים

המגוחכים האלו? דיו שמשפריצה על נייר יוצרת סתם קשקוש. לא אותיות עם משמעות, כמו...", וכאן מיקד את מבטו בדף והקריא: "ותגיענו למחוז חפצנו לחיים ולשמחה ולשלום".

"וואלה. אתה מה זה צודק, אחי", הנהנתי בראשי בהסכמה, "שישה משפטים – 59 מילים סך הכול, אבל אין סיכוי בעולם שנוצרו מעצמם. ברור לך, ולכל אדם בר דעת, שמישהו עם תבונה היה חייב לכתוב אותם. ומה תגיד, אחי, על עולם שלם ובו מיליארדי מערכות חיים מורכבות ומשוכללות? האם החוכמה, הסדר והיופי שמתגלים בעולם – כולם נוצרו 'סתם' בעקבות התפוצצות אקראית במרחבי החלל? מה קרה ל'היגיון' שדיברת עליו קודם? יצא לפנסיה?"

"תרגיע, בן אדם", אמר רון, "זה לא אותו דבר. אני מסכים איתך שאירוע כמו המפץ הגדול יוצר רק בלגן, ואין סיכוי שישאיר אחריו מערכת מסודרת ומורכבת. אבל זו הייתה רק נקודת הפתיחה. מאז במשך מיליארדי שנים התרחשו כל מיני תהליכים אבולוציוניים שהובילו לכך שנוצר העולם היפה והמתוחכם שאנחנו רואים. איך שלא יהיה, אלוהים לא קשור לעניין".

"אז תאר לעצמך, יקירי", זרמתי איתו, "שאתה רואה שורה ארוכה של אלפי אבני דומינו ראלי שנופלות אחת אחרי השנייה. אתה מסתכל מלמעלה על מה שקרה ומגלה שנוצרה מהן תמונה יפהפייה של המונה ליוזה. איך זה קרה? לכאורה, יש כאן סידרה של אלפי אירועים טבעיים, שכל אבן נופלת ומפילה את זו שאחריה. אבל כשמסתכלים על השורה התחתונה ומגלים יצירה מרהיבה, ברור שמישהו היה חייב לסדר את כל האבנים, כך שהתהליך יוביל אל היצירה היפה הזו. כך גם לגבי האבולוציה: גם אם היא מורכבת מאלפי

שלבים שכל אחד לכשעצמו נראה פשוט וטבעי, במבט כולל היא הובילה ליצירת עולם ובו מיליוני יצורים מופלאים ומתוחכמים. לכן, ההיגיון מחייב שמישהו עומד מאחורי יצירת המופת הזו.

במילים אחרות, אם ברור לך שאת ציור המונה ליוזה מישהו היה חייב ליצור, מה תגיד על הגברת ליוזה בעצמה?"

לאורך כל ההיסטוריה, רוב מוחלט של האנושות היה מאמין. היה ברור לבני אדם שיש משהו מעבר למציאות שנגלית לעיניים והם חיפשו דרכים לתקשר עם אותה 'ישות'.

אצל עם ישראל האמונה באלוהים הייתה מאז ומעולם הלב הפועם שלו. טובי המוחות היהודיים הקדישו את חייהם כדי להבין ולהתחבר אל ריבון העולמים, וגם בתקופות שבהן רדפו אותנו וגזרו עלינו שמד, יהודים העדיפו למסור את הנפש ולא להפנות עורף לאמונתם.

מהיכן הביטחון הגדול בקיומו של אלוהים?

איך אפשר לדעת שדבר שאין אפשרות לגעת בו ולא ניתן לראותו, אכן קיים?

הנה ארבע תשובות העומדות כל אחת בפני עצמה, כל שכן כשהן מצטרפות יחד.

א. המבט אל הטבע

האינטואיציה האנושית הבסיסית קובעת: **סדר ומורכבות מעידים על קיומו של מתכנן.**

אם בביקור אצל חבר נתעניין בנימוס מהיכן השיג את הספה

היפה שנמצאת אצלו בסלון, והוא יענה: "אה, זה? זה מצבור מולקולות מקרי שנוצר מהאבק שמרחף בדירה. תוך תקופה ארוכה, כמובן", יהיה ברור שיש לו חוש הומור גרוע או שפשוט יצא מדעתו.

ומה נאמר כשניתקל ביצירות מתוחכמות פי מיליארד?

מה נאמר על מערכות הבנויות מאלפי ואפילו מיליוני רכיבים הפועלים יחד בהרמוניה מופלאה?

מה נגיד על המוח האנושי המכיל מערכת מסועפת של סיבים וקשרים (שמספרם כקוֹדְריליון, ספרה אחת ואחריה 15 אפסים) שנועדו להפעיל את המכונה המופלאה ששמה גוף האדם?

ומה לגבי מערכת החיסון? ומערכת העיכול?

ומה בדבר שתי המצלמות המשוכללות הקבועות בראשו וקרניות עיניו?

ומה נאמר על ה־DNA, המכיל יחידות מיקרוסקופיות עם יכולת אחסון מידע בלתי נתפסת וכוללות תרשים מדויק של כל פרט פיזי בגוף?

עם השנים המדע הולך ומגלה עוד ועוד מערכות מופלאות הפועלות בדיוק, בסדר ובאיזון מופתי. מגרעין האטום, דרך ההרכב הכימי של האטמוספירה ועד יחסי הגומלין שבין כוחות פיזיקליים הפועלים על היקום כולו. לנגד עינינו נחשפת יצירת מופת אדירה. לטעון שפלא כזה נוצר מעצמו, ואפילו יהיה זה בצורה הדרגתית ובמשך מיליוני שנים, זהו דבר הזוי הנוגד כל היגיון בסיסי.

ב. מסורת ההתגלות

הזדמנתי פעם לספרייה וגיליתי על המדף ספר עב־כרס ושמו:

לקסיקון דתות. לאורך 1000 עמודים סקר המחבר בקצרה את עיקרי האמונה, המצוות המרכזיות וציוני הדרך בהתפתחותן של מאות דתות. מתברר שלכל אורך ההיסטוריה גישו בני אדם אחר אלוהים והגיעו למסקנות מגוונות מהי הדרך הנכונה להתחבר אליו.

הקריאה בספר הותירה אותי נבוך: **מי מהם צודק?**

הרי כולם טוענים שהאמת אצלם וכל השאר טועים. גם אם אקדיש את מאה ועשרים שנותיי עלי אדמות לבדוק בשיטתיות דת אחר דת, לא אספיק לבחון ברצינות אפילו חצי מהאפשרויות. איך אלוהים מצפה שאדם מחפש אמת יגלה מהי הדרך הנכונה בתוך ג'ונגל הדתות הסבוך?

משהו כאן לא מתקבל על הדעת, אמרתי לעצמי. חייבת להיות דרך פשוטה, מהירה ומשכנעת לגלות מי מבין כולם הוא הצודק. הייתי בן חמש עשרה כשהמחשבות האלו התרוצצו במוחי, אבל התחושה הבסיסית שלי הייתה נכונה. אכן יש דרך כזו, ואני מתכוון לחשוף אותה לפניכם כעת.

מה שהיא טוענת הוא דבר פשוט: **עלינו לבדוק את ה'מעטפה' ולא את ה'תוכן'.**

כי לכל דת יש 'תוכן', דהיינו, עיקרי האמונה, המצוות ודרך החיים שהיא מתווה. ויש לה גם 'מעטפה', כלומר, האופן שבו הדת נמסרה והופיעה בעולם.

בדיקה יסודית ומקיפה של ה'תוכן' של דת עשויה לקחת שנים ארוכות, ולעשות זאת עבור כל הדתות זוהי משימה בלתי אפשרית ממש.

אך אם ניתן הצצה מהירה אל עבר ה'מעטפה', נגלה הבדל תהומי בין היהדות לבין כל שאר הדתות. כולן החלו מסיפור

על התגלות אלוהית לאדם בודד או לאנשים יחידים, בתוספת סיפורים על ניסים שנעשו בנוכחות מספר לא גדול של אנשים שזהותם אינה ידועה.

למשל, מוחמד, מייסד דת האסלאם, סיפר שהתבודד במערה במדבר ליד העיר מכה, ושם נגלה אליו המלאך גבריאל וציווה עליו את שליחותו.

האם סיפור כזה נשמע משכנע? לא במיוחד. ככלות הכול, בכל בית משוגעים שמכבד את עצמו תמצאו לפחות שלושה אנשים שיספרו ברצינות תהומית שאלוהים דיבר איתם אתמול בלילה או שהם בעצמם אלוהים. טוב, בדיוק בגלל זה הברנסים האלו מאושפזים במוסד סגור.

טענה של התגלות אלוהית פרטית אינה ניתנת לאימות וממילא גם אינה מסתברת. למה שאלוהים יעביר את רצונו לבני האדם בדרך שאין כל אפשרות לוודא את נכונותה? אין לנו שום יכולת לדעת מי מבין מאות הטוענים להתגלות כזו דובר אמת ומי סתם שקרן או הוזה.

היהדות, לעומת זאת, מתבססת על טענה אחרת לגמרי.

היסוד שלה הוא **מעמד המוני** של התגלות אלוהית אל מיליוני בני אדם בהר סיני. על פי תיאור התורה נכחו שם 600,000 גברים מגיל עשרים עד שישים, מה שאומר שהעם כולו, כולל נשים, זקנים וצעירים, מנה כמה מיליונים, שכולם ראו ושמעו את דבר ה'. סביב המעמד הגדול הזה התרחשה שרשרת ניסים, חלקם חד פעמיים (כמו קריעת ים סוף) ואחרים שנמשכו על פני עשרות שנים (כמו ירידת המן והשליחו) לעיני המוני אנשים. מאז המסורת הזו עוברת בנאמנות ובדייקנות מדור לדור על ידי מיליונים.

כל אדם בר דעת יודה שטענה מסוג כזה מוצקה ומשכנעת הרבה יותר. אפשר לבדות אירוע שהשתתפו בו בודדים. בלתי אפשרי 'לשתול' בהיסטוריה אירוע שלקחו בו חלק מיליונים. זו הסיבה שכולנו בטוחים לגמרי שהתקיימו אירועים כמו מלחמת העולם הראשונה או מלחמת ששת הימים, למרות שלא היינו שם ולא ראינו אותם בעינינו. אין לנו ספק שמדובר בעובדות היסטוריות שלא ניתן לערער עליהן.

ושימו לב לדבר מעניין: דתות רבות העתיקו מהיהדות רעיונות ומושגים. אמונה באל אחד, שכר ועונש, גאולה, משיח. אך משום מה הרעיון שהוא יסוד השיטה כולה וזה שנותן לה את תוקפה, לא הועתק ונשאר נחלתה של היהדות בלבד. הנצרות והאסלאם, שתי הדתות הגדולות שצעדו בעקבותינו – לא ניסו מעולם להתכחש למעמד הר סיני או לחקות אותו. הם ניסו רק לבנות על גביו כי ידעו שלהתכחש אליו זה בלתי אפשרי.*

זוהי ה'מעטפה' שבה נמסרה תורת ישראל, והיא נבדלת בזה מכל דת אחרת בעולם.

* ומדעים שכבר לפני 3,300 שנה משה רבנו צפה זאת והודיע שהגויים לעולם לא ינסו להתחרות בטענה היהודית להתגלות לאומית. "כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך, למן יום אשר ברא אלוהים אדם על הארץ (כלומר, משחר האנושות ועד היום), ולמקצה השמים ועד קצה השמים (כלומר, בכל העולם כולו) – הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמוהו? השמע עם קול אלוהים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי?" (דברים ה, לב, לג).
ושימו לב, משה לא מתחייב רק שלא יהיה מעמד כזה, אלא שגם אף אחד לא יעז לטעון כך – "או הנשמע כמוהו", כלומר, גם לא תשמעו על דבר כזה. אבל רגע, אם התורה היא זיוף מדוע להבטיח דבר כזה? אם אתה בדית סיפור כזה, מה יימנע מאחרים לעשות זאת בעקבותיך?
התשובה פשוטה: יש דברים שניתן לזייף. אירוע אדיר בהשתתפות מיליונים אינו אחד מהם.

בואו נסכם את מה שראינו עד כה – את שתי הדרכים הראשונות למפגש עם אלוהים. האחת דרך **מבט אל יצירת המופת של הטבע**. השנייה היא: **ההתגלות ההיסטורית** הייחודית לעם היהודי שעוברת במסורת של ברזל מאב לבן מאז ועד היום. נוסיף עליהן בקצרה עוד שלוש חותמות שאלוהים הותיר בעולמנו.

ג. חיי עם ישראל

לפני כ־400 שנה פנה המלך לואי ה־14, שליט צרפת, אל הפילוסוף והמתמטיקאי המפורסם בלז פסקל וביקש ממנו להוכיח לו את קיומו של אלוהים. פסקל מיהר להשיב לו: "ובכן, הוד מעלתך, היהודים. היהודים!"

הנביא ישעיהו (מג, יב) אמר זאת לפני 2700 שנה במילים אחרות: "אתם עדיי נאום ה' ואני אל". העדות לקיומו של אלוהים היא עם ישראל, העם שהחיים שלו **חורגים מכל פרופורציה ושוברים את כל הכללים**.

יש לכך אינספור דוגמאות ונביא רק אחת מהן.

פרס נובל הוא הפרס הנחשק בעולם שמחולק מדי שנה על הגילויים החשובים ביותר לתועלת האנושות. מאז שממציא הדינמיט, אלפרד נובל, נפטר והקדיש את הונו העצום להקמת קרן הפרס, הוא חולק לכ־930 אנשים בני לאומים שונים.

שימו לב למספרים הבאים*:

11 סינים זכו עד כה בפרס.

כמה סינים יש בעולם? 1.4 מיליארד.

* הנתון מעודכן לשנת 2020.

10 הודים זכו בו.

כמה הודים יש? 1.3 מיליארד.

ערבים – כשלוש מאות מיליון זכו עד היום ב־6 פרסים.

ומה לגבי היהודים?

ובכן, המספר הוא בלתי נתפס:

208 אנשים ממוצא יהודי זכו בפרס נובל!

כ־22% מכלל הפרסים ופי מאה מהחלק היחסי שלנו באוכלוסיית העולם*.

איך להסביר את התופעה שקבוצת אנשים שיכולה למלא בקושי עיד בינונית בסין תרמה לעולם כמו רבע מהאנושות!?

ושימו לב: את כל זה עשינו במאה השנים הקשות ביותר עבורנו בהיסטוריה, בהן סבלנו מרדיפות קשות ושואה.

הסיפור של פרס נובל הוא דוגמה אחת שמבטאת את העיקרון:

בחיים של העם הזה יש **ממד אלוהי**, שמתבטא בשלושה דברים:

א. בכוח **קיום** והישרדות למרות כל הניסיונות להשמיד אותו. אימפריות אדירות קמו ונפלו והיום קוראים עליהן רק בספרי ההיסטוריה, ורק עם זעיר אחד שרד וניצח את הכול.

ב. ב**כישרונות** אדירים, אינטלקטואליים ורוחניים, בלי שום יחס למספרו הקטן.

* אם נבחן רק את שני העשורים האחרונים מאז תחילת המאה ה־21, שיעור הזוכים היהודים מגיע למעל 25%. בכלכלה שיעור הזוכים היהודים הוא הגבוה ביותר: כמעט 40%. כמה יהודים יש בעולם? כ־15 מיליון בלבד.

אלוהים: "וייצר ה' אלוהים את האדם... ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב, ז).

לצד ארבעת המפגשים הללו: דרך הטבע, ההתגלות ההיסטורית, חיי עם ישראל ונפש האדם, קיימת הזדמנות נוספת למפגש עם אלוהים: **דרך התורה**. התורה היא מתנה יקרה שקיבלנו משמים והיא מגלה לנו את חוכמת ה' ואת רצונו. היא בנויה כמו סולם שמוצב ארצה וראשו מגיע עד השמים. יכולים לקרוא בה ילדים בגן וללמוד ממנה מידות טובות, ויכולים להגות בה גאוניים אדירים, ענקי רוח ומקובלים ולדלות ממנה פנינים יקרות. אדם שלומד תורה ומעמיק בה זוכה לחוויה מרתקת ומרוממת של **מפגש רוחני** עם ריבונו של עולם.

האתאיסט המעשן

לאור כל זאת עולה השאלה: **אז איך זה שבכל זאת יש כופרים?** הרי אם השכל הישר והעדויות ההיסטוריות מורים באופן ברור שיש בורא לעולם, איך קיימים אתאיסטים שטוענים אחרת?

התשובה פשוטה: יש אתאיסטים כמו שיש מעשנים. הרי נזקי הסיגריות ידועים לכול, ואינספור מחקרים מאששים אותם. ארבעה מיליון איש מתים כל שנה בעולם מנזקי העישון, עשרת אלפים בישראל בלבד. איך ייתכן שלמרות כל זאת כרבע מאוכלוסיית העולם מעשנת? אין לאנשים שכל? הם לא יודעים שסיגריות רעילות וגורמות לסרטן, לטרשת עורקים, לאוטם הלב ולעוד שורה ארוכה של מחלות?

התשובה היא שהם יודעים שהדבר הרסני, אבל האדם הוא יצור כזה שמסוגל ללכת אחרי החשק והרצון שלו גם כשהשכל אומר דבר אחר לגמרי.

ג. בהשפעה עצומה על האנושות, יותר מכל עם אחר בהיסטוריה.

ההבטחה האלוהית לאברהם: "ונברכו בך כל משפחה האדמה" (בראשית יב, ג) התגשמה באופן מעורר התפעלות, ובחיים של עם ישראל מתגלות טביעות האצבע הברורות של ריבון העולמים. את המפגש הרביעי והאחרון עם אלוהים נציג בקצרה ממש:

ד. דרך הנפש

אחת השאלות המרתקות היא: **מהו האדם?**

האם הוא עוד חיה כמו דולפין או עטלף רק קצת יותר מפותחת, או שמדובר ביצירה מסוג אחר לגמרי?

נכון, יש באדם גם צד 'חייטי' והוא אוכל, שותה וישן כמו שאר בעלי החיים, אבל יש בו רובד נוסף שלא קיים אצל אף בעל חיים אחר. האדם אינו מתנהל רק על ידי מנגנוני הישרדות אלא מתלבט בשאלות **מוסריות**. יש בתוכו קול פנימי, שיש המכנים אותו '**מצפון**', שגורם לו לבחון לא רק אם דבר מסוים שווה או טעים, אלא אם זה **צודק ואמיתי**. האדם אינו מסתפק רק בקיום, אלא הוא מרגיש דחף פנימי למצוא **משמעות** לחיים שלו.

מהיכן מגיעים כל אלו? הרי אף שימפנזה לא הוטרדה מעולם בדילמות מוסריות, ואף פרה לא שאלה את עצמה למה אני חיה. אבל בני אדם מתחבטים בשאלות כאלו כל הזמן.

כל אלו מצביעים על קיומו של **חלק נוסף** בתוכנו: חלק פנימי, רוחני, אלוהי, שלא ניתן להסביר אותו באופן פיזיקלי בלבד.

במסורת היהודית החלק הזה מכונה '**נשמה**' ומקורו הוא

וכך גם לענייננו: הסיכויים שעולם מדהים כמו שלנו נוצר מעצמו, הם אפסיים עד בלתי קיימים. ובכל זאת יש כמה אנשים שיעדיפו לטעון דבר הזוי, ובלבד שלא יצטרכו להודות שיש בורא לעולם וממילא להתמודד עם השאלות הבאות: מדוע אותו בורא יצר את העולם? מה התכלית של החיים שלי ולמה זה מחייב אותי? הרתיעה מהשאלות האלו גורמת לכל מיני אנשים לברוח לאופציה הלא סבירה בעליל של האתיאיזם מאשר להודות באמת הפשוטה: אם יש אדם ויש עולם ויש עם יהודי – יש אלוהים.

ומילה לסיום. הפרק הזה היה טעימה קטנה מנושא עִיִק. נכתבו עליו אינספור ספרים בידי טובי המוחות של המין האנושי. אם תרצו להעמיק קצת יותר, צפו בסדרת סרטוני **אנימציה על יסודות האמונה** וקבלו המלצות קריאה וצפייה נוספות:

(חפשו באתר 'מילה טובה': לך תאמין,

או סרקו את הברקוד):

